

Η ΕΕ ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ

ΑΚΑΡΕΠΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μια μοναδική οικονομική και πολιτική ένωση 28 ευρωπαϊκών χωρών, που όλες μαζί καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Η ΕΕ δημιουργήθηκε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρώτος της στόχος ήταν η ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας, με το σκεπτικό ότι οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ χωρών δημιουργούν οικονομική αλληλεξάρτηση, γεγονός που ελαχιστοποιεί το ενδεχόμενο συγκρούσεων.

Έτσι λοιπόν το 1958 δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) που αρχικά στόχευε στην προώθηση της οικονομικής συνεργασίας ανάμεσα σε έξι χώρες: το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκε μια μεγάλη ενιαία αγορά, η οποία εξακολουθεί να αναπτύσσεται δυναμικά.

Από την οικονομική στην πολιτική ένωση

- ▣ Αυτό που αρχικά ήταν μια καθαρά οικονομική ένωση μετεξελίχθηκε σε έναν οργανισμό που δραστηριοποιείται σε ποικίλους τομείς πολιτικής, από το κλίμα, το περιβάλλον και την υγεία μέχρι τις εξωτερικές σχέσεις και την ασφάλεια, τη δικαιοσύνη και τη μετανάστευση. Η μετεξέλιξη αυτή αντικατοπτρίζεται και στην αλλαγή της ονομασίας το 1993, από Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) σε Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).
- ▣ Η ΕΕ στηρίζεται στο κράτος δικαίου, δηλαδή όλες οι ενέργειές της βασίζονται στις Συνθήκες, τις οποίες τα κράτη μέλη έχουν εγκρίνει αυτοβούλως και δημοκρατικά.
- ▣ Επίσης, στην ΕΕ ισχύει η αρχή της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, καθώς οι πολίτες εκπροσωπούνται απευθείας σε επίπεδο Ένωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ.

Κινητικότητα, ανάπτυξη, σταθερότητα και ενιαίο νόμισμα

- Ως παράγοντας ειρήνης, σταθερότητας και ευημερίας στην περιοχή για μισό αιώνα, η ΕΕ συνέβαλε στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των Ευρωπαίων και θέσπισε ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα, το ευρώ. Το 2012, η ΕΕ έλαβε το βραβείο Νόμπελ ειρήνης για το έργο της στην προαγωγή της ειρήνης, της συμφιλίωσης, της δημοκρατίας, και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη.
- Χάρη στην κατάργηση των συνοριακών ελέγχων μεταξύ των χωρών της ΕΕ, μπορούμε σήμερα να κυκλοφορούμε ελεύθερα σε όλη σχεδόν την ήπειρο. Επίσης, είναι πολύ πιο εύκολο να ταξιδεύουμε, να ζούμε και να εργαζόμαστε σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα.
- Η ενιαία ή «εσωτερική» αγορά, εντός της οποίας μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα τα περισσότερα προϊόντα, υπηρεσίες, κεφάλαια και άτομα, αποτελεί τον κύριο μοχλό της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ένας άλλος κύριος στόχος της ΕΕ είναι η αξιοποίηση αυτής της τεράστιας δυνατότητας και σε άλλους τομείς όπως η ενέργεια, η γνώση και οι κεφαλαιαγορές, ώστε οι Ευρωπαίοι να μπορούν να αντλούν τα περισσότερα δυνατά οφέλη.

Ανθρώπινα δικαιώματα και ισότητα

- ▣ Ένας από τους κύριους στόχους της ΕΕ είναι η προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο στο εσωτερικό της όσο και στον υπόλοιπο κόσμο. Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν τις θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ. Μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λισαβόνας το 2009, όλα αυτά τα δικαιώματα περιλαμβάνονται σε ένα ενιαίο έγγραφο, τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν τη νομική υποχρέωση να σέβονται τα δικαιώματα αυτά, όπως και τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ.

Διαφάνεια και δημοκρατικοί θεσμοί

- ▣ Η διευρυμένη ΕΕ παραμένει προσηλωμένη στον στόχο της διαφάνειας και δημοκρατικότητας των θεσμικών της οργάνων. Έτσι, έχουν ανατεθεί περισσότερες εξουσίες στο άμεσα εκλεγόμενο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ενώ ενισχύθηκε ο ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων, τα οποία συνεργάζονται με τα ευρωπαϊκά όργανα. Τέλος, οι Ευρωπαίοι πολίτες διαθέτουν ολοένα και περισσότερα μέσα για να συμμετέχουν στη διαδικασία χάραξης πολιτικών.

Τα οικονομικά της ΕΕ

- ▣ Ο προϋπολογισμός της ΕΕ χρηματοδοτείται από διάφορους πόρους, περιλαμβανομένου και ενός ποσοστού του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος κάθε κράτους μέλους. Τα κονδύλια του προϋπολογισμού διατίθενται για πληθώρα σκοπών, όπως η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου στις φτωχότερες περιφέρειες και η επισιτιστική ασφάλεια. Το ευρώ είναι το κοινό νόμισμα των περισσότερων κρατών μελών της ΕΕ.
- ▣ Αφότου ξέσπασε παγκοσμίως το 2008, η οικονομική κρίση προκάλεσε την άμεση και έντονη αντίδραση των εθνικών κυβερνήσεων των χωρών μελών, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και της Επιτροπής. Όλα τα μέρη συνεργάστηκαν στενά για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης, την προστασία των καταθέσεων, τη διατήρηση των δυνατοτήτων προσιτού δανεισμού για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά, τη διασφάλιση δημοσιονομικής σταθερότητας και την εφαρμογή ενός συστήματος καλύτερης διακυβέρνησης στο μέλλον.

Οι ιδρυτές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ▣ Οι οραματιστές ηγέτες που αναφέρονται στη συνέχεια ενέπνευσαν τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην οποία ζούμε σήμερα. Χωρίς τη δική τους ενεργητικότητα και δυναμισμό δεν θα κυριαρχούσε η ειρήνη και η σταθερότητα που θεωρούμε δεδομένη στον κόσμο που ζούμε. Οι ιδρυτές της Ένωσης, από αγωνιστές της αντίστασης μέχρι δικηγόροι, αποτελούσαν μια ποικιλόμορφη ομάδα ανθρώπων με κοινά ιδανικά: μια ειρηνική, ενωμένη και ευημερούσα Ευρώπη. Εκτός από τους ιδρυτές που αναφέρονται παρακάτω, πολλοί άλλοι εργάστηκαν και εργάζονται ακατάπαυστα για το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Ως εκ τούτου, αυτό το τμήμα για τους ιδρυτές της ΕΕ εξελίσσεται συνεχώς.

- ▣ Κόνραντ Αντενάουερ Κόνραντ Αντενάουερ
- ▣ Γιόζεφ Μπεχ Γιόζεφ Μπεχ
- ▣ Γιόχαν Μπέγιεν Γιόχαν Μπέγιεν
- ▣ Ούνστον Τσόρτσιλ Ούνστον Τσόρτσιλ
- ▣ Αλτσίντε ντε Γκάσπερι Αλτσίντε ντε Γκάσπερι
- ▣ Βάλτερ Χάλσταϊν Βάλτερ Χάλσταϊν
- ▣ Σίκο Μάνσχολτ Σίκο Μάνσχολτ
- ▣ Ζαν Μονέ Ζαν Μονέ
- ▣ Ρομπέρ Σουμάν Ρομπέρ Σουμάν
- ▣ Πωλ-Ανρί Σπάακ Πωλ-Ανρί Σπάακ
- ▣ Αλτιέρο Σπινέλι Αλτιέρο Σπινέλι

1945 - 1959

- ▣ Μια ειρηνική Ευρώπη: η αρχή της συνεργασίας
- ▣ Η Ευρωπαϊκή Ένωση συστάθηκε με σκοπό να πάψουν οι συχνές και αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ γειτόνων, οι οποίες κορυφώθηκαν κατά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Από το 1950, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα αρχίζει να ενώνει οικονομικά και πολιτικά τις ευρωπαϊκές χώρες, με στόχο την εξασφάλιση διαρκούς ειρήνης. Τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη είναι το Βέλγιο, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες. Τη δεκαετία του 1950 κυριαρχεί ο ψυχρός πόλεμος μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Οι διαδηλώσεις που γίνονται στην Ουγγαρία κατά του κομμουνιστικού καθεστώτος καταστέλλονται από τα σοβιετικά τανκς το 1956. Το 1957, με τη Συνθήκη της Ρώμης ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) ή «Κοινή Αγορά».

1960 - 1969

- ▣ Μια περίοδος οικονομικής ανάπτυξης
- ▣ Η δεκαετία του 1960 είναι μια καλή περίοδος για την οικονομία. Σ' αυτό συμβάλλει το ότι οι χώρες της ΕΕ παύουν να επιβάλλουν δασμούς στις μεταξύ τους εμπορικές συναλλαγές. Επίσης συμφωνούν να ελέγχουν από κοινού την παραγωγή τροφίμων, έτσι ώστε να υπάρχουν αρκετά τρόφιμα για όλους - σύντομα μάλιστα δημιουργείται πλεόνασμα αγροτικών προϊόντων. Ο Μάιος του 1968 γίνεται γνωστός για την εξέγερση των φοιτητών στο Παρίσι, και πολλές αλλαγές στην κοινωνία και στη συμπεριφορά των ανθρώπων συνδέονται με τη λεγόμενη «γενιά του '68».

1970 - 1979

- ▣ Μια κοινότητα σε συνεχή εξέλιξη - Η πρώτη διεύρυνση
- ▣ Η Δανία, η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο προσχώρησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1η Ιανουαρίου 1973, αυξάνοντας τον αριθμό των κρατών μελών σε εννέα. Ο σύντομος, αλλά βάνανσος, αραβοϊσραηλινός πόλεμος τον Οκτώβριο του 1973 οδηγεί σε ενεργειακή κρίση και οικονομικά προβλήματα στην Ευρώπη. Τα τελευταία δεξιά δικτατορικά καθεστώτα στην Ευρώπη εξαλείφονται με την ανατροπή του Σαλαζάρ στην Πορτογαλία το 1974 και τον θάνατο του στρατηγού Φράνκο στην Ισπανία το 1975. Η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ αρχίζει να μεταφέρει τεράστια ποσά για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και υποδομών στις φτωχότερες περιφέρειες. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αυξάνει την επιρροή του στις υποθέσεις της ΕΕ και το 1979 όλοι οι πολίτες μπορούν, για πρώτη φορά, να εκλέξουν άμεσα τους εκπροσώπους τους. Τη δεκαετία του 1970 εντείνεται η καταπολέμηση της ρύπανσης. Η ΕΕ θεσπίζει κανόνες για την προστασία του περιβάλλοντος, εισάγοντας για πρώτη φορά την έννοια «ο ρυπαίνων πληρώνει».

1980 - 1989

- ▣ Η Ευρώπη αλλάζει πρόσωπο - Η πτώση του Τείχους του Βερολίνου
- ▣ Η πολωνική συνδικαλιστική οργάνωση Solidarność (Αλληλεγγύη) και ο ηγέτης της Λεχ Βαλέσα γίνονται πασίγνωστα ονόματα σε όλη την Ευρώπη και τον κόσμο μετά τις απεργίες που διοργάνωσαν στα ναυπηγεία του Γκντανσκ το καλοκαίρι του 1980. Το 1981, η Ελλάδα γίνεται το 10ο μέλος της ΕΕ, ενώ η Ισπανία και η Πορτογαλία ακολουθούν πέντε χρόνια αργότερα. Το 1986 υπογράφεται η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Πρόκειται για μια Συνθήκη που παρέχει τη βάση για ένα τεράστιο εξαετές πρόγραμμα με στόχο την επίλυση των προβλημάτων που έχουν σχέση με την ελεύθερη ροή του εμπορίου διαμέσου των συνόρων της ΕΕ και δημιουργεί την «ενιαία αγορά». Στις 9 Νοεμβρίου 1989 σημειώνεται μια σημαντική πολιτική ανατροπή καθώς «πέφτει» το Τείχος του Βερολίνου και ανοίγουν τα σύνορα μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Γερμανίας για πρώτη φορά τα τελευταία 28 χρόνια. Αυτό οδηγεί στην επανένωση της Γερμανίας, καθώς η Ανατολική και η Δυτική Γερμανία γίνονται ένα κράτος τον Οκτώβριο του 1990.

1990 - 1999

▣ Μια Ευρώπη χωρίς σύνορα

- ▣ Με την κατάρρευση του κομμουνισμού στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, οι Ευρωπαίοι αναπτύσσουν στενότερες σχέσεις γειτνίασης. Το 1993 η ενιαία αγορά ολοκληρώνεται με τις «τέσσερις ελευθερίες», δηλαδή την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών, προσώπων και κεφαλαίων. Τη δεκαετία του 1990 υπογράφονται επίσης δύο Συνθήκες: η Συνθήκη του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση, το 1993, και η Συνθήκη του Άμστερνταμ, το 1999. Οι Ευρωπαίοι ενδιαφέρονται για την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και για τη θέσπιση κοινών μέτρων σχετικά με την ασφάλεια και την άμυνα. Το 1995 η ΕΕ υποδέχεται τρία ακόμη νέα μέλη: την Αυστρία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία. Ένα μικρό χωριό του Λουξεμβούργου δίνει το όνομά του στις συμφωνίες του Σένγκεν, οι οποίες επιτρέπουν σταδιακά στους πολίτες να ταξιδεύουν χωρίς έλεγχο διαβατηρίων στα σύνορα. Εκατομμύρια νέοι σπουδάζουν σε άλλες χώρες με τη στήριξη της ΕΕ. Η επικοινωνία γίνεται ευκολότερη, καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι αρχίζουν να χρησιμοποιούν τα κινητά τηλέφωνα και το διαδίκτυο.

2000 – 2009

▣ Περαιτέρω επέκταση

- ▣ Το ευρώ είναι πλέον το νέο νόμισμα για πολλούς Ευρωπαίους. Αυτή τη δεκαετία ολοένα και περισσότερα κράτη υιοθετούν το ευρώ. Η 11η Σεπτεμβρίου 2001 ταυτίζεται με τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας»: αεροσκάφη στα οποία έχει γίνει αεροπειρατεία προσκρούουν σε κτίρια της Νέας Υόρκης και της Ουάσιγκτον. Οι χώρες της ΕΕ αρχίζουν να συνεργάζονται στενότερα για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Οι πολιτικές αντιπαραθέσεις μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Ευρώπης εξαλείφονται τελικά με την προσχώρηση 10 νέων χωρών στην ΕΕ. Ακολουθούν, το 2007, η Βουλγαρία και η Ρουμανία. Τον Σεπτέμβριο του 2008 η παγκόσμια οικονομία πλήττεται από χρηματοπιστωτική κρίση. Η Συνθήκη της Λισαβόνας κυρώνεται από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και τίθεται σε ισχύ το 2009. Παρέχει στην ΕΕ σύγχρονα θεσμικά όργανα και πιο αποτελεσματικές μεθόδους εργασίας.

από το 2010 έως σήμερα

▣ Μια δεκαετία προκλήσεων

- ▣ Η παγκόσμια οικονομική κρίση πλήττει σκληρά την Ευρώπη. Η ΕΕ βοηθά ορισμένες χώρες να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες και θεσπίζει μια «τραπεζική ένωση» με σκοπό ένα ασφαλέστερο και πιο αξιόπιστο τραπεζικό τομέα. Τον Δεκέμβριο του 2012 απονέμεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση το Νόμπελ Ειρήνης. Η Κροατία γίνεται το 28ο μέλος της ΕΕ το 2013. Η κλιματική αλλαγή παραμένει στην κορυφή της ημερήσιας διάταξης και οι ηγέτες συμφωνούν στη μείωση των επιβλαβών εκπομπών. Το 2014 διεξάγονται οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και εκλέγονται περισσότεροι ευρωσκεπτικιστές. Αποφασίζεται μια νέα πολιτική ασφαλείας μετά την προσάρτηση της Κριμαίας από τη Ρωσία. Ο θρησκευτικός εξτρεμισμός εντείνεται στη Μέση Ανατολή και σε διάφορες χώρες και περιοχές σε όλον τον κόσμο. Οδηγεί σε κοινωνική αναταραχή και πολέμους, που αναγκάζουν πολλούς ανθρώπους να εγκαταλείπουν τις εστίες τους και να αναζητούν καταφύγιο στην Ευρώπη. Η ΕΕ δεν αντιμετωπίζει μόνο το πρόβλημα της φροντίδας των προσφύγων, αλλά γίνεται και στόχος πολλών τρομοκρατικών επιθέσεων.